
THE C PROGRAMMING LANGUAGE

Język C — próba podsumowania

wer. 10 z drobnymi modyfikacjami!

Wojciech Myszka

Katedra Mechaniki, Inżynierii Materiałowej i Biomedycznej

2023-06-12 08:59:30 +0200

Ogólne

1. Bardzo już stary — powstał w latach 1969–1973.
2. Język „wysokiego poziomu”.
3. Zaliczany do grupy języków „proceduralnych” a czasami „imperatywnych strukturalnych języków programowania”.
4. Bardzo popularny: ciągle opierają się na nim wszystkie dystrybucje uniksopodobne (w tym i Linux).
5. Microsoft preferuje język C++.

Politechnika Wrocławska

Słowa kluczowe

1. Słowa kluczowe są **zastrzeżone**.
2. Jest ich stosunkowo niewiele:

auto	**break**	**case**	**char**
const	**continue**	**default**	**do**
double	**else**	**enum**	**extern**
float	**for**	**goto**	**if**
int	**long**	**register**	**return**
short	**signed**	**sizeof**	**static**
struct	**switch**	**typedef**	**union**
unsigned	**void**	**volatile**	**while**

3. Tymi czerwonymi się nie zajmowaliśmy!
4. Komentarz
   /∗ *dowolny napis* ∗/
   czasami też
   // *napis*

Politechnika Wrocławska

Podstawowe typy danych

char	1 bajt	
unsigned char	1 bajt	
signed char	1 bajt	
int	2 lub 4 bajty	
unsigned int	2 lub 4 bajty	
short int	2 bajty	
unsigned short int	2 bajty	
long int	4 bajty	
unsigned long int	4 bajty	
long long int	8 bajtów	tylko w nowych wersjach
unsigned long long int	8 bajtów	tylko w nowych wersjach
float	4 bajty	
double	8 bajtów	
long double	8, 10 lub 12, a nawet 16 bajtów	
void		

Operacje

Wszystkie operacje (operatory) dostępne w C można podzielić na następujące grupy:

1. arytmetyczne
2. przypisania
3. logiczne
4. bitowe (działające na bitach)
5. pozostałe

Politechnika Wrocławska

Operatory arytmetyczne

- dodawanie $+$
- odejmowanie $-$
- mnożenie $*$
- dzielenie $/$
- reszta z dzielenie % (modulo) (Tylko dla liczb typu całkowitego!)
- zwiększenie $++$
- zmniejszenie $--$

Operatory przypisania

1. Oprócz najzwyklejszego operatora przypisania ($=$) używanego w kontekście:

$$a = b$$

co czytamy *zmiennej a przypisz wartośc zmiennej b*, czyli od prawej do lewej!

2. Występują operatory „złożone”
$+=$ $-=$ $*=$ $/=$ $\%=$ $<<=$ $>>=$ $\&=$ $\hat{}=$ $|=$
stosowane w następujący sposób ($\odot$ oznacza jeden z symboli $+, -, *, / \ldots$)

$$a \odot= b$$

co czyta się

$$a = a \odot b$$

Operatory logiczne

1. == równy
2. ! = nie równy
3. > większy
4. < mniejszy
5. >= większy lub równy
6. <= mniejszy lub równy
7. && logiczne I (AND)
8. || logiczne LUB (OR)
9. ! logiczne NIE (NOT)

Operatory logiczne

Uwagi

1. W języku C **nie ma** typu logicznego!
2. Zatem operator może i jest typu **logicznego**, ale zwraca wartości **arytmetyczne**!
3. Z definicji numeryczną wartością wyrażenia logicznego lub relacyjnego jest **1** jeżeli jest ono prawdziwe lub **0** jeżeli nie jest prawdziwe.
4. W operatorach logicznych **każda wartość różna od zera** traktowana jest jako prawda; zero to fałsz.
5. Operatory logiczne mają priorytet niższy od operatorów arytmetycznych; dzięki temu wyrażenie `i < lim-1` jest rozumiane właściwie jako `i < (lim-1)`.

Operatory logiczne

&& i ||

1. Wyrażenia połączone tymi operatorami oblicza się od strony lewej do prawej.
2. Koniec obliczania następuje natychmiast po określeniu wyniku jako „prawda” lub „fałsz”.
3. Wiele programów korzysta z tego faktu. (Hakerstwo!).
4. Priorytet operatora && jest wyższy od priorytetu operatora ||.
5. Priorytety obu operatorów są niższe od priorytetów operatorów relacji i porównania.

Politechnika Wrocławska

Operatory inne

1. `sizeof()` wielkość obiektu/typu danych
2. & Adres (operator jednoargumentowy)
3. $*$ Wskaźnik; operator „wyłuskania” (jednoargumentowy)
4. ? Wyrazenie warunkowe
5. : Wyrazenie warunkowe
6. , Operator serii

Zmienne I

1. Deklaracja zmiennej — bardzo prosta:

```
typ nazwa;
```

2. Nazwa musi zaczynać się od litery, może zawierać również cyfry i znak podkreślenia (który traktowany jest jak litera).
3. Typy pochodne:
   3.1 typ wyliczeniowy:

```
enum nazwa { jeden, dwa };
```

```
enum miesiac {
    STY =  1, LUT =  2, MAR =  3, KWI =  4,
    MAJ =  5, CZE =  6, LIP =  7, SIE =  8,
    WRZ =  9, PAZ = 10, LIS = 11, GRU = 12
}
```

Politechnika Wrocławska

Zmienne II

3.2 struktury:

```
struct nazwa {
    typ1 nazwa1;
    typ2 nazwa2;
};
```

- Pola bitowe

```
typ [identyfikator] : dlugosc;
```

3.3 Unie

```
union nazwa {
    typ1 nazwa1;
    typ2 nazwa2;
};
```

3.4 Tablice

```
typ nazwa[liczba];
```

Zmienne III

3.5 Wskaźniki

```
typ *nazwa;
typ **nazwa;
typ_zwracany (*nazwa_wsk_do_funkcji)\
                        (typ nazwa_param1,\
                         typ nazwa_param2,...);
```

Zmienne i typy — cd

- **sizeof**(<*zmienna*>)
- **sizeof**(<*typ*>)
- **sizeof**(<*stała*>)

Zmienne i typy — cd

Logiczne

1. Typ logiczny nie istnieje (w podstawowej wersji języka C — ANSI)!
2. Istnieją operatory, które normalnie powinny dawać wynik logiczny: `&&` i `||`
3. Istnieją polecenia, które gdzie indziej korzystają ze zmiennych i wyrażeń typu logicznego.
4. Prawda (true)
   - na „wejściu” (argument!) każda wartość różna od zera
   - na „wyjściu” (wynik) jeden (zazwyczaj – nie zawsze!)
5. Fałsz (false)
   - na wejściu i wyjściu — zero

Politechnika Wrocławska

Zmienne i typy – różne takie

1. Podstawowy typ zmiennoprzecinkowy: **double**
2. To jest stała typu **double**: 3.141592365
3. To jest stała typu **float**: 3.141592365F
4. To jest stała typu **int**: 1234
5. To jest stałą typu **unsigned**: 1234U
6. To jest stała typu **long**: 1234L
7. To jest stała tycpu **char**: "Ala ma kota”
8. To jest stałą typu **wchar_t**: L"Ala ma małpę"

Politechnika Wrocławska

Reprezentacja binarna I

1. Każdy zmienna ma:
   - nazwę,
   - typ,
   - wartość;
2. Typ zmiennej definiuje sposób w jaki przechowywane są w pamięci jej wartości.
3. **Wszystkie** wartości przechowywane są w postaci binarnej.
4. Nazywa się to reprezentacją binarną.

Reprezentacja binarna II

char

Wartości **char** przechowywane są jako jednobajtowa liczba binarna o wartości równej kodowi ASCII znaku.
Zmienne typu **char** mogą być używane do przechowtywania niewielkich liczb całkowitych.

Reprezentacja binarna III

w_char

Wartości **char** przechowywane są jako czterobajtowa liczba binarna o wartości równej kodowi UNICODE znaku.

Reprezentacja binarna IV

int

Wartości **int** przechowywane są jako liczba binarna używając systemu kodowania U2.

- **short** — 2 bajty
- **int** — 4 bajty
- **long** — 8 bajtów

Reprezentacja binarna V

unsigned int

Wartości **unsigned int** przechowywane są jako liczba binarna.
Ponieważ „zwykły” typ **int** używa kodowania U2, operacje arytmetyczne w przypadu obu typów wykonywane są w identyczny sposób; różnica pojawia się podczas intrpretacji rezultatu (konwersji do postaci dziesiętnej).

Reprezentacja binarna VI

float, double

Wartości **int** przechowywane są jako liczba binarna używając systemu kodowania opisanego w normie IEEE 754.

- **float** — 4 bajty
- **double** — 8 bajtów

Politechnika Wrocławska

Konwersje typów (rzutowanie)

1. Niejawne (czyli niezadeklarowane):
   - Typ „mniejszy" jest **promowany** do „większego" w wyrażeniach dwuargumentowych (gdy argumenty mają różny typ!).
   - Typem wyniku jest typ „większy" (ale obliczenia wykonywane są — jeżeli nie ma istotnej potrzeby — bez dokonywania konwersji).
   - Kłopoty dla typów unsigned (omijam!).
   - Obiekt znakowy zmienia się w liczbę całkowitą (co ze znakiem??).
   - Dłuższe liczby całkowite są przekształcane do krótszych przed odcięcie „wystających" **znaczących** bitów.
2. Jawne (zadeklarowane):
   - wygląda tak (*nazwa typu*)*wyrażenie*
   - Nazywa się to rzutem (ang: *cast*)

Instrukcje sterujące I

1. Instrukcja **if**

```
if (warunek1) {
    instrukcje;
}
else if(warunek2){
    instrukcje;
}
else {
    instrukcje;
}
```

Instrukcje sterujące II

Instrukcja if to podstawowa instrukcja warunkowa w C — gdy warunek1 jest spełniony (**zwraca wartość niezerową**), wykonany zostanie kod zawarty w bloku ograniczonym klamrami. Instrukcje **else if** i **else** są opcjonalne, sprawdzane są wyłącznie, gdy podstawowy warunek nie jest spełniony. Wykorzystywana jest idea „drogi na skróty". Gdy wyrażenie logiczne wygląda tak:

```
A && B && C && D
```

lub tak

```
A || B || C || D
```

obliczenia prowadzone są tak długo, żeby móc jednoznacznie określić wynik.

Instrukcje sterujące III

2. Pętla **while**

```
while (wyrazenie) {
 instrukcje;
}
```

Pętla while — instrukcja wykonuje kod zawarty w bloku ograniczonym klamrami tak długo, dopóki jej warunek jest spełniony (ma wartość różną od zera). Instrukcja sprawdza warunek przed wykonaniem ciała pętli. Pętla **while** może wykonywać się nieskończoną ilość razy, gdy wyrażenie nigdy nie przyjmie wartości 0, może także nie wykonać się nigdy, gdy wartość przed pierwszym przebiegiem będzie zerowa.

Instrukcje sterujące IV

3. Pętla do...while

```
do {
instrukcje;
}
while(warunek);
```

Pętla **do**...**while** jest podobna do pętli **while** z tą różnicą, że warunek sprawdzany jest po każdym wykonaniu pętli, a więc instrukcje w pętli zawsze wykonają się co najmniej raz.

Instrukcje sterujące V

4. Pętla for

```
for (wyr1; wyr2; wyr3) {
  instrukcje;
}
```

Pętla **for** jest rozwinięciem pętli **while** o instrukcję wykonywaną przed pierwszym obiegiem oraz dodatkową instrukcję wykonywaną po każdym przebiegu — najczęściej służącą jako licznik obiegów. Często zmienną liczącą kolejne wykonania ciała pętli nazywa się iteratorem.
Powyższa instrukcja jest równoważna rozwinięciu:

```
wyr1;
while (wyr2){
   instrukcja
   wyr3;
}
```

Instrukcje sterujące VI

5. Instrukcja switch

```
switch (wyrazenie) {
      case wartosc1 :
         instrukcje;
         [break;]
      case wartosc2 :
         instrukcje;
         [break;]
      default :
         instrukcje;
         [break;]
}
```

Instrukcje sterujące VII

Instrukcją decyzyjną **switch** zastąpić można wielokrotne wywoływanie instrukcji warunkowej **if** np. dla różnych wartości tej samej zmiennej — przykładowo, gdy zmienna może przyjąć 10 różnych wartości, a dla każdej z nich należy podjąć inne działanie.
Należy pamiętać o **break**.

Politechnika Wrocławska

Funkcje

1. Definicja

```
[klasa_pamięci] [typ] nazwa([lista_argumentów])
{
  instrukcje;
  [return wartość;]
}
```

   Klasa pamięci, określenie zwracanego typu oraz lista argumentów są opcjonalne. Jeżeli nie podano typu, domyślnie jest to typ liczbowy int, a instrukcję return kończącą funkcję i zwracającą wartość do funkcji nadrzędnej można pominąć. Listę argumentów tworzą wszystkie zmienne (zarówno przekazywane przez wartość jak i wskaźniki) wraz z określeniem ich typu. Dozwolona jest rekurencja, nie ma natomiast możliwości przeciążania funkcji.
2. Funkcja musi być zdefiniowana przed pierwszym jej użyciem (prototyp!).

Politechnika Wrocławska

Obfuscated C code

Co to jest?

```
_(__,___,____){___/__<=1?_(__,___+1,____):!(___%__)?_(__,___+1,0):___%__==___/
__&&!____?(printf("%d\t",___/__),_(__,___+1,0)):___%__>1&&___%__<___/__?_(__,1+
___,____+!(___/__%(___%__))):___<__*__?_(__,___+1,____):0;}main(){_(100,0,0);}
```

Politechnika Wrocławska

Kolejność (priorytet) operatorów I

1. () [] -> .
2. ! ~ ++ -- + - * & **sizeof**
3. * / %
4. + -
5. << >>
6. < <= >= >
7. == !=
8. &
9. ^
10. |
11. &&
12. ||
13. ?:
14. = += -= *= /= %= &= ^= |= <<= >>=
15. ,

Kolejność operatorów

Operatory „przynależności”

1. Operator funkcji () (w05)
2. Tablica [] (w06)
3. Wskaźnik do struktury $->$ (w07, w08)
4. Element struktury . (w08)

Kolejność operatorów

Operatory jednoargumentowe (unarne)

1. ! Logiczne NIE
2. $\sim$ Uzupełnienie „do jednego” (bitowa zamiana 0 na 1 a 1 na 0)
3. $++$ Zwiększ (Uwaga: przyrostek i przedrostek!)
4. $--$ Zmniejsz (Uwaga: przyrostek i przedrostek!)
5. $+$ Po prostu: $x = +2$
6. $-$ Zmiana znaku liczby $x = -2$
7. $*$ Wskaźnik do zmiennej
8. & Pobranie adresu
9. **sizeof** Operator zwracający ilość miejsca (w bajtach) zajmowaną przez zmienną albo typ danych

Kolejność operatorów

Operatory dwuargumentowe (binarne)

1. $*$ Mnożenie (Co znaczy $2*+3$)
2. $/$ Dzielenie (Co znaczy $2/-3$)
3. % Modulo

Uwaga: Dzielenie nie wyprowadza poza typ! (w wyniku dzielenia dwu liczb całkowitych (**int**) zawsze dostaniemy wartość całkowitą).

Kolejność operatorów

Operatory dwuargumentowe (binarne)

1. $+$ Suma ($3{+}{+}3$ — ŹLE!! $3{+}\ {+}3$)
2. $-$ Różnica ($3{+}{-}3$)

Kolejność operatorów

Operatory bitowe

Po lewej stronie operatora co przesuwamy, po prawej o ile

1. $<<$ Bitowe przesunięcie w lewo
2. $>>$ Bitowe przesunięcie w prawo

Przesunięcie w lewo o jeden równoważne jest pomnożeniu przez dwa.
Przesunięcie w prawo o jeden równoważne jest podzieleniu przez dwa.
Uwaga: najlepiej działa z liczbami typu **unsigned int**.
$-3 >> 1$ w wyniku daje -2
$+3 >> 1$ w wyniku daje 1

Kolejność operatorów

Operatory relacji

1. <
2. <=
3. >=
4. >

Kolejność operatorów

Operatory relacji

1. == (Równe)
2. != (Różne)

Do przemyślenia

Jaki będzie wynik 3>5==5>7

Kolejność operatorów

Operatory bitowe

Operatory mają różne priorytety, wymienian w kolejności od najważnieszego do najmniej waznego

1. & (1 & 2 daje 0 bo 01 & 10)
2. $\hat{}$ (1 $\hat{}$ 2 daje 3 bo 01 $\hat{}$ 10)
3. | (1 | 2 daje 3 bo 01 | 10)

Kolejność operatorów

Operatory logiczne

Operatory mają różne priorytety, wymienione w kolejności od najważnieszego do najmniej waznego

1. && Iloczyn logiczny 4 && -4 daje 1
2. || Suma logiczna -4 || 0 daje 1

Kolejność operatorów

if then else

1. ?:

```
if ( x == 1 )
    y = 10;
  else
    y = 20;
```

jest równoważne

```
y = (x == 1) ? 10 : 20;
```

```
if ( x == 1 )
   puts("take car");
 else
   puts("take bike");
```

jest równoważne

```
(x == 1) ? puts("take car") :\
           puts("take bike");
```

albo

```
puts( (x == 1) ? "take car" :\
                 "take bike");
```

Politechnika Wrocławska

Kolejność operatorów

Operatory podstawienia

1. = operatr przypisania (podstawienia) a = b
2. += to znaczy a = a + b czyli a += b
3. −=
4. *=
5. /=
6. %=
7. &=
8. ^=
9. |=
10. <<=
11. >>=

Kolejność operatorów

Separator

1. , (przecinek) — oddziela parametry funkcji albo dane

Wskaźnik do wskaźnika albo podwójny wskaźnik

1. Używany, na przykład wtedy, gdy chcemy aby funkcja zwracała jako jeden z parametrów wskaźnik
2. Przykład

```
#include <stdlib.h> /* malloc */

void Func(char **DoublePtr);

main()
{
    char *Ptr;
    Func(&Ptr);
}

void Func(char **DoublePtr)
{
    *DoublePtr = malloc(50);
}
```